

Projekt

z dnia 20 października 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY I MIASTA ODOLANÓW**

z dnia 29 października 2025 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1153), art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 49), Rada Gminy i Miasta Odolanów uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028” w brzmieniu załącznika nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Odolanów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Janusz Szustkiewicz



GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2026 - 2028

Spis treści

1.	Wstęp	3
2.	Podstawa prawna	3
3.	Charakterystyka demograficzno-społeczna gminy i miasta Odolanów	4
4.	Cele Programu	5
5.	Wprowadzenie i diagnoza sytuacji w gminie i mieście.....	6
6.	Zadania i działania asystenta rodziny	13
7.	Adresaci Programu	14
8.	Realizatorzy programu	15
9.	Źródła finansowania.....	15
10.	Monitoring i ewaluacja	16
11.	Harmonogram realizacji.....	17
12.	Podsumowanie	18

1. Wstęp

Rodzina stanowi fundament społeczeństwa, a jej stabilność i dobrostan mają kluczowe znaczenie dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży. Wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom odpowiedniej opieki i wsparcia są priorytetami polityki społecznej.

Gmina i miasto Odolanów, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o pomocy społecznej, podejmuje działania mające na celu zapewnienie dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa, wsparcia rozwoju oraz ochrony przed negatywnymi skutkami niewydolności wychowawczej.

Niniejszy program określa cele, zadania i formy wsparcia dla rodzin z terenu gminy i miasta Odolanowa oraz dzieci i młodzieży, które z różnych przyczyn wymagają pieczy zastępczej. Program ma charakter kompleksowy – obejmuje zarówno działania profilaktyczne, wspierające, edukacyjne, jak i interwencyjne.

Głównym celem programu jest wzmocnienie rodzin, umożliwienie im właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz stworzenie spójnego systemu pieczy zastępczej, który zapewni każdemu dziecku możliwość rozwoju w bezpiecznym i wspierającym środowisku.

Realizacja programu opiera się na współpracy instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, szkół, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz społeczności lokalnej, co pozwala na skuteczne reagowanie na potrzeby rodzin oraz dzieci wymagających wsparcia.

2. Podstawa prawna

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny opiera się na:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r., poz. 49) określającej zasady wspierania rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz organizowania pieczy zastępczej dla dzieci,
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r., poz. 1214), regulującej organizację i udzielanie pomocy społecznej rodzinom i osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,
- ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2023 r., poz. 2809), określającej prawa i obowiązki rodziców oraz zasady opieki nad dziećmi,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy i Miasta Odolanów na lata 2021–2026,

- wytycznych i rekomendacjach Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, stanowiących ramy do kompleksowego wsparcia rodzin i dzieci z terenu miasta i gminy Odolanów.

3. Charakterystyka demograficzno-społeczna gminy i miasta Odolanów

- Ludność i powierzchnia

Gmina Odolanów położona jest w południowej części powiatu ostrowskiego, w województwie wielkopolskim. Zajmuje powierzchnię około 136 km² i liczy obecnie 14 636 mieszkańców, co daje średnią gęstość zaludnienia na poziomie około 108 osób na km². Na przestrzeni lat 2021–2024 liczba ludności wzrosła o ok. 5%, co wskazuje na umiarkowaną, ale stabilną tendencję demograficzną.

- Struktura płci i wieku

W strukturze ludności kobiety stanowią około 50,5%, a mężczyźni 49,5%. Średni wiek mieszkańca wynosi około 39,5 roku, co odpowiada średniej krajowej i wojewódzkiej. Zauważalny jest jednak proces starzenia się populacji – rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego wynosi ponad 70 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, co potwierdza wzrastające obciążenie systemu opieki społecznej i zdrowotnej.

- Ruch naturalny i stan zdrowia

W ostatnich latach gmina notuje niski przyrost naturalny. W 2023 r. odnotowano zerowy przyrost naturalny. Najczęstsze przyczyny zgonów to choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe, zgodnie z ogólnopolskimi tendencjami zdrowotnymi.

- Struktura stanu cywilnego

Większość mieszkańców gminy i miasta Odolanów pozostaje w związkach małżeńskich – około 57% populacji. Osoby stanu wolnego stanowią ok. 28%, a pozostali mieszkańcy to wdowy, wdowcy oraz osoby po rozwodzie. Dane te wskazują na stabilną strukturę rodzinną, która ma istotne znaczenie dla polityki społecznej gminy.

- Struktura osadnicza i społeczność lokalna

Gmina obejmuje miasto Odolanów oraz 16 sołectw. Społeczność lokalna korzysta z dobrze rozwiniętej infrastruktury edukacyjnej – w gminie funkcjonują przedszkola, szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, a także instytucje kultury i sportu. Gospodarka lokalna opiera się na działalności małych i średnich przedsiębiorstw w sektorze usług, handlu oraz w rolnictwie.

- Warunki przyrodnicze

Gmina Odolanów wyróżnia się stosunkowo wysokim udziałem terenów zielonych i leśnych – lasy zajmują około 22% powierzchni gminy. Walory przyrodnicze, w szczególności położenie na obszarze „Dolinie Baryczy” stanowi istotny potencjał rozwojowy, sprzyjający rekreacji mieszkańców oraz rozwojowi turystyki.

4. Cele Programu

- Cel główny

Głównym celem programu jest stworzenie spójnego i skutecznego systemu wsparcia dla rodzin z terenu gminy i miasta Odolanów, który umożliwi im właściwe pełnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewni dzieciom i młodzieży rozwój w bezpiecznym i przyjaznym środowisku.

Realizacja tego celu zakłada:

- wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez dostęp do poradnictwa specjalistycznego, warsztatów i szkoleń;
- wsparcie rodzin przeżywających trudności materialne, emocjonalne lub wychowawcze, w tym poprzez pracę asystentów rodziny i działania interwencyjne w sytuacjach kryzysowych;
- zapewnienie dzieciom, które nie mogą przebywać w rodzinach biologicznych, odpowiedniej pieczy zastępczej w formach rodzinnych lub instytucjonalnych, przy jednoczesnym dążeniu do reintegracji rodzinnej, gdy jest to możliwe;
- rozwijanie współpracy między instytucjami publicznymi, szkołami, placówkami kultury i organizacjami pozarządowymi, co umożliwia kompleksowe i skoordynowane reagowanie na potrzeby rodzin i dzieci;

Ostatecznym efektem realizacji celu głównego ma być wzrost bezpieczeństwa i dobrostanu dzieci oraz wzmocnienie rodzin jako podstawowej komórki społecznej, co

przyczynia się do budowania zrównoważonego i wspierającego środowiska lokalnego w gminie i mieście Odolanów.

- Cele szczegółowe

Program ma na celu wspieranie rodzin z terenu gminy i miasta Odolanowa w codziennym wychowywaniu dzieci oraz zapewnienie najmłodszym warunków do bezpiecznego i wszechstronnego rozwoju. Dąży do wzmocnienia kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez dostęp do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego, a także poprzez organizację warsztatów i szkoleń, które pomagają radzić sobie z wyzwaniami życia rodzinnego. Program stawia również na wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej – zarówno w zakresie pomocy materialnej, jak i emocjonalnej oraz interwencji w sytuacjach kryzysowych, co ma umożliwić utrzymanie stabilności rodziny i zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom.

Kolejnym celem jest rozwój systemu pieczy zastępczej, który zapewnia dzieciom, które nie mogą przebywać w rodzinach biologicznych, odpowiednią opiekę w formach rodzinnych lub instytucjonalnych. Program wspiera rodziny zastępcze, przygotowuje dzieci do samodzielnego życia, a tam, gdzie jest to możliwe i bezpieczne, umożliwia powrót dzieci do rodzin biologicznych.

Ważnym aspektem programu jest także rozwijanie działań profilaktycznych i edukacyjnych, mających na celu zapobieganie uzależnieniom, przemocy i innym zagrożeniom społecznym, a jednocześnie wspieranie talentów i zainteresowań dzieci i młodzieży poprzez zajęcia pozalekcyjne, świetlice środowiskowe i programy rozwojowe.

Program zakłada także wzmacnianie współpracy między instytucjami publicznymi, szkołami, placówkami kultury, organizacjami pozarządowymi i Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, co pozwala na skoordynowane i kompleksowe działania na rzecz rodzin i dzieci.

5. Wprowadzenie i diagnoza sytuacji w gminie i mieście

Gmina Odolanów obejmuje obszar 136,1 km², zamieszkiwany przez 14 636 osób, co stanowi około 9,1% ludności powiatu ostrowskiego. Gęstość zaludnienia wynosi ok 108 osób na km², co wskazuje na umiarkowany stopień urbanizacji. W 2023 roku odnotowano 129 urodzeń, a zmarły 123 osoby- jest to pozytywny sygnał w kontekście stabilności demograficznej gminy, zwłaszcza w porównaniu z ujemnym przyrostem naturalnym w skali kraju i województwa.

Tab. nr 1. Dane na temat rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2023 – 2024.

Powody przyznawania pomocy	Liczba rodzin w roku 2023	Liczba rodzin w roku 2024
Ubóstwo	116	101
Bezrobocie	29	18
Długotrwała lub ciężka choroba	135	132
Niepełnosprawność	97	108
Bezradność	48	48
Alkoholizm	11	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa	54	52
Przemoc w rodzinie	0	0
Bezdomność	1	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	2
Narkomania	1	3
Sieroctwo	0	0
Zdarzenia losowe	2	13
Kłęska żywiołowa	0	0

Źródło: dane pozyskane z M-GOPS w Odolanowie.

Analiza danych dotyczących powodów przyznawania pomocy społecznej w Gminie i Mieście Odolanów w latach 2023–2024 wskazuje, że do najczęstszych przyczyn korzystania ze świadczeń pomocy społecznej należały: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.

W 2023 roku najwięcej rodzin objęto pomocą z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (135 rodzin), ubóstwa (116 rodzin) oraz niepełnosprawności (97 rodzin). W 2024 roku dominujące przyczyny pozostały niezmiennione, jednak zauważono niewielkie zmiany w ich natężeniu – liczba rodzin otrzymujących wsparcie z powodu choroby zmniejszyła się do 132, natomiast w przypadku niepełnosprawności wzrosła do 108.

Zauważalny jest spadek liczby rodzin objętych pomocą z tytułu ubóstwa (z 116 do 101 rodzin) oraz bezrobocia (z 29 do 18 rodzin), co może świadczyć o poprawie sytuacji materialnej

mieszkańców oraz o pozytywnych efektach lokalnych działań aktywizujących. Jednocześnie wzrosła liczba rodzin potrzebujących wsparcia z powodu niepełnosprawności oraz zdarzeń losowych (z 2 do 13 rodzin), co wskazuje na potrzebę rozwijania usług opiekuńczych, rehabilitacyjnych i interwencyjnych.

W niewielkim stopniu zwiększyła się liczba przypadków uzależnień narkotykowych (z 1 do 3 rodzin), natomiast liczba rodzin objętych pomocą z powodu alkoholizmu pozostała na zbliżonym poziomie (11 w 2023 r. i 12 w 2024 r.). Należy kontynuować działania profilaktyczne w zakresie uzależnień oraz wzmacniać współpracę z instytucjami zajmującymi się terapią i leczeniem odwykowym.

Liczba rodzin dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego utrzymała się na stałym poziomie (48 rodzin w obu latach). Zjawisko to wymaga dalszego monitorowania oraz systematycznej pracy socjalnej, ukierunkowanej na rozwój kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów.

W analizowanym okresie nie odnotowano przypadków pomocy udzielanej z powodu klęski żywiołowej, co świadczy o stabilnej sytuacji środowiskowej na terenie gminy. Pojedyncze przypadki pomocy z tytułu bezdomności i trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego wymagają jednak indywidualnego podejścia oraz kontynuacji współpracy z organizacjami i instytucjami wspierającymi reintegrację społeczną.

Tab. nr 2. Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych i rodzinach zastępczych.

Liczba dzieci w:	Rok 2023	2024
Placówkach opiekuńczo- wychowawczych	1	1
Rodzinach zastępczych	11	10
Pogotowiu Rodzinnym	0	0
Wiosce Dziecięcej	3	3

Źródło: dane pozyskane z M-GOPS w Odolanowie.

Analiza danych dotyczących liczby dzieci z terenu Gminy i Miasta Odolanowa przebywających poza rodziną biologiczną w latach 2023–2024 wskazuje na utrzymującą się stabilność w zakresie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. W 2023 roku poza rodziną biologiczną przebywało łącznie 15 dzieci, natomiast w 2024 roku – 14 dzieci. Oznacza to nieznaczny spadek liczby dzieci korzystających z instytucjonalnych i rodzinnych form opieki zastępczej.

Najwięcej dzieci umieszczonych było w rodzinach zastępczych – 11 w 2023 roku i 10 w 2024 roku. Niewielki spadek liczby dzieci w tej formie pieczy świadczy o skutecznej pracy z rodziną biologiczną oraz o powrocie części dzieci do swoich domów. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało po 1 dziecku w każdym z analizowanych lat, natomiast w Wiosce Dziecięcej – po 3 dzieci. W Pogotowiu Rodzinnym nie umieszczono żadnego dziecka w badanym okresie, co wskazuje na skuteczne działania prewencyjne i szybkie reagowanie służb społecznych w sytuacjach kryzysowych.

Stabilny poziom liczby dzieci przebywających poza rodziną naturalną może świadczyć o utrzymywaniu równowagi pomiędzy potrzebą ochrony dziecka a skutecznością podejmowanych działań wspierających rodzinę w przezwyciężaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych. Dane te potwierdzają również, że na terenie gminy funkcjonuje system wsparcia rodzin, który pozwala na wczesną interwencję i ograniczanie konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Tab. nr 3. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2023 - 2024.

2023		2024	
Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
19	65	24	80

Źródło: dane pozyskane z M-GOPS w Odolanowie.

Z analizy danych wynika, że w roku 2023 wsparciem asystenta rodziny objęto 19 rodzin, w których wychowywało się łącznie 65 dzieci. W roku 2024 liczba rodzin objętych pomocą wzrosła do 24, a liczba dzieci w tych rodzinach do 80. Oznacza to wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia o 26% oraz wzrost liczby dzieci objętych pośrednio pomocą o 23%.

Wzrost liczby rodzin i dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny świadczy o zwiększającej się skuteczności diagnozowania potrzeb rodzin przez Ośrodek Pomocy Społecznej oraz o większej dostępności i rozpoznawalności tej formy pomocy wśród mieszkańców gminy. Może to również wskazywać na pogłębiające się problemy opiekuńczo-wychowawcze i wychowawcze w niektórych rodzinach, które wymagają wsparcia w zakresie funkcjonowania, organizacji życia codziennego i wychowania dzieci.

Zwiększenie liczby rodzin objętych pomocą należy ocenić pozytywnie, ponieważ potwierdza ono aktywne wykorzystanie narzędzi pracy z rodziną i skuteczność działań profilaktycznych, które mają na celu zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

Działania asystenta rodziny pozwalają na wcześniejsze rozpoznawanie trudności i wspólne wypracowanie rozwiązań sprzyjających utrzymaniu integralności rodziny.

Tab. nr 4. Problemy występujące w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny.

L.p.	Problem występujący w rodzinie	Liczba rodzin	
		2023	2024
1.	Niskie/ Brak umiejętności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	19	24
2.	Niskie/ Brak umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego	19	24
3.	Problem alkoholowy	4	6
4.	Bezrobocie	1	3
5.	Niepelnosprawność	6	6
6.	Wielodzietność	11	15
7.	Rodzina niepełna	12	14
8.	Zaburzenia psychiczne	2	4
9.	Przemoc w rodzinie	5	5
10.	Niska/Brak umiejętności realizowania spraw urzędowych	1	1
11.	Wykluczenie społeczne	4	2
12.	Brak odczuwania kontroli nad własnym życiem i poczucia sprawstwa	0	0
13.	Konflikt z prawem	1	0
14.	Niskie wykształcenie	2	2

Źródło: dane pozyskane z M-GOPS w Odolanowie.

W Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej jest zatrudnionych 2 asystentów rodziny, w tym jeden na cały etat i jeden na pół etatu.

Asystent rodziny jest kluczowym pracownikiem systemu wspierania rodziny w gminie. Jego głównym zadaniem jest wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-

wychowawcze oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

Asystent rodziny realizuje m.in. następujące zadania:

- Prowadzi diagnozę sytuacji rodzinnej i określa problemy, potrzeby oraz potencjał rodziny,
- Opracowuje i realizuje plan pracy z rodziną we współpracy z jej członkami oraz innymi instytucjami,
- Wspiera rodziców w opiece i wychowaniu dzieci, w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w rozwiązywaniu problemów życiowych,
- Motywuje rodziców do podjęcia leczenia, terapii, aktywizacji zawodowej oraz uczestnictwa w działaniach środowiskowych,
- Współpracuje z instytucjami lokalnymi:
 - pracownikami socjalnymi M-GOPS w Odolanowie,
 - Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wlkp. oraz z działem Wsparcia Rodziny,
 - Placówką Wsparcia Dziecka i Rodziny w Ostrowie Wlkp. w szczególności z wychowawcami dzieci oraz pracownikiem socjalnym,
 - Komisariatem Policji w Odolanowie,
 - Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Odolanowie,
 - Centrum Integracji Społecznej w Odolanowie,
 - Sądem Rejonowym w Ostrowie Wielkopolskim, w szczególności z Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej, Wydziałem Karnym oraz Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich,
 - Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Ostrowie Wielkopolskim,
 - Urzędem Gminy i Miasta w Odolanowie,
 - Odolanowskim Domem Kultury,
 - Przychodnią Lekarza Rodzinnego w Odolanowie,
 - Zespołem Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowie Wielkopolskim,
 - Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Ostrowie Wielkopolskim,
 - Oddziałem Detoksykacji Alkoholowej w Miliczu,
 - Niepublicznym Specjalistycznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „TRAUMA”,
 - Lokalnym Centrum Wolontariatu w Odolanowie,

- Szkołami z terenu gminy i miasta Odolanów.

Dzięki codziennej pracy asystentów rodziny możliwe jest wczesne wykrywanie zagrożeń, ograniczanie skali problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom możliwości dorastania w naturalnym środowisku rodzinnym.

Analiza danych dotyczących rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej w latach 2023–2024 wskazuje, że rola asystenta rodziny w Gminie i Mieście Odolanów pozostaje kluczowa w procesie wzmacniania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i społecznych. Wzrost liczby rodzin objętych wsparciem (z 19 w 2023 r. do 24 w 2024 r.) oraz towarzyszący temu wzrost liczby dzieci w tych rodzinach potwierdzają rosnące zapotrzebowanie na bezpośrednią, środowiskową pracę asystenta rodziny.

Najczęstszym problemem diagnozowanym wśród rodzin pozostających pod opieką asystenta rodziny są niskie lub brak umiejętności w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Wzrost liczby rodzin z tymi trudnościami (z 19 do 24) wskazuje, że praca asystenta rodziny powinna nadal koncentrować się na nauce organizacji życia codziennego, gospodarowania budżetem domowym, dbania o higienę i bezpieczeństwo dzieci oraz rozwijaniu kompetencji wychowawczych.

Asystent rodziny odgrywa także istotną rolę w pracy z rodzinami z problemami uzależnień (wzrost z 4 do 6 rodzin), bezrobociem (z 1 do 3 rodzin) oraz z zaburzeniami psychicznymi (z 2 do 4 rodzin). Zwiększająca się liczba takich przypadków potwierdza potrzebę wzmocnienia kompetencji asystentów w zakresie pracy z osobami w kryzysie, motywowania do leczenia i aktywizacji zawodowej, a także w zakresie współpracy z instytucjami wspierającymi terapię i zdrowie psychiczne.

Stała liczba rodzin z problemem niepełnosprawności (6 w obu latach) oraz przemocy domowej (5 w obu latach) pokazuje, że są to problemy o charakterze trwałym, wymagające długofalowego i systematycznego wsparcia. W tym zakresie asystent rodziny pełni funkcję koordynatora działań pomocowych – wspiera kontakt z instytucjami, towarzyszy w procesie leczenia lub interwencji i motywuje rodzinę do podejmowania konstruktywnych działań.

Zwiększenie liczby rodzin wielodzietnych (z 11 do 15) i niepełnych (z 12 do 14) objętych wsparciem asystenta wskazuje, że coraz więcej rodzin potrzebuje pomocy w organizacji życia rodzinnego i wychowawczego. Asystent rodziny w tym obszarze ma kluczowe znaczenie w wyrównywaniu szans dzieci z rodzin o ograniczonych zasobach oraz w przeciwdziałaniu powielaniu wzorców nieprawidłowego funkcjonowania.

Jednocześnie spadek liczby rodzin z problemem wykluczenia społecznego (z 4 do 2) oraz brak rodzin z problemem konfliktu z prawem w 2024 roku wskazują, że działania podejmowane przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych przynoszą efekty w zakresie reintegracji społecznej i poprawy funkcjonowania rodzin.

6. Zadania i działania asystenta rodziny

- Wspieranie rodzin biologicznych w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Działania:

- prowadzenie pracy asystentów rodziny w środowisku domowym,
- organizowanie szkoleń i warsztatów dla rodziców z zakresu wychowania dzieci, zarządzania budżetem domowym i rozwiązywania konfliktów,
- udzielanie wsparcia psychologicznego, pedagogicznego i terapeutycznego dla rodzin,
- wspieranie rodzin w dostępie do edukacji, opieki zdrowotnej i innych usług społecznych,
- motywowanie rodziców do udziału w programach profilaktycznych (np. przeciwdziałanie uzależnieniom, przemoc w rodzinie).

- Zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej

Działania:

- wczesne diagnozowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem opiekuńczym,
- realizacja indywidualnych planów wsparcia dla rodzin,
- wspieranie kontaktów dziecka z rodziną biologiczną w sytuacjach, gdy dziecko przebywa w pieczy zastępczej,
- interwencje kryzysowe i doraźne wsparcie dla rodzin w nagłych sytuacjach.

- Wspieranie rodzin zastępczych i funkcjonowania pieczy zastępczej.

Działania:

- organizowanie szkoleń i warsztatów dla rodzin zastępczych i osób sprawujących opiekę w pieczy zastępczej,
- wsparcie psychologiczne i doradztwo wychowawcze dla opiekunów,
- wspieranie integracji dzieci w rodzinach zastępczych, pomoc w nauce i rozwoju osobistym,

- współpraca z PCPR w zakresie kwalifikacji, przydzielania dzieci i monitorowania opieki.

- Współpraca międzyinstytucjonalna

Działania:

- koordynacja działań MGOPS z placówkami oświatowymi, służbą zdrowia, policją, sądem i kuratorami,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi i grupami samopomocowymi w zakresie wsparcia rodzin i dzieci,
- wymiana informacji o problemach społecznych i potrzebach rodzin, aby skutecznie planować działania profilaktyczne i interwencyjne.

- Rozwój lokalnego systemu wspierania rodziny

Działania:

- monitorowanie i ewaluacja realizacji Programu,
- identyfikacja potrzeb rodzin i dzieci w gminie,
- wprowadzanie nowych form wsparcia w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby mieszkańców,
- promowanie działań wspierających rodzinę i dzieci w środowisku lokalnym.

7. Adresaci Programu

Adresatami Gminnego Programu Wspierania Rodziny są:

- Rodziny zamieszkałe na terenie gminy i miasta Odolanowa, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- Dzieci i młodzież, w szczególności te zagrożone wykluczeniem społecznym, zaniedbaniem, przemocą lub umieszczeniem w pieczy zastępczej,
- Rodziny zastępcze i osoby sprawujące opiekę nad dziećmi w ramach pieczy zastępczej, działające na terenie gminy,
- Instytucje i podmioty lokalne, współpracujące w zakresie wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej (m.in. MGOPS, szkoły, placówki oświatowe, PCPR, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, policja, sąd, kuratorzy).

8. Realizatorzy programu

Głównym realizatorem Programu jest Gmina i Miasto Odolanów, działająca poprzez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie.

W realizację Programu zaangażowane są także:

- Jednostki organizacyjne pomocy społecznej – w szczególności asystenci rodziny zatrudnieni w MGOPS,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim – w zakresie zadań związanych z organizacją i funkcjonowaniem pieczy zastępczej,
- Placówki oświatowe (szkoły, przedszkole) – realizujące działania wychowawcze, profilaktyczne i wspierające,
- Ochrona zdrowia – poradnie, przychodnie, psychologowie, terapeuci,
- Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim oraz kuratorzy sądowi – współpracujący w zakresie nadzoru nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej i opieki,
- Policja – w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i innych zagrożeń,
- Organizacje pozarządowe – prowadzące działania na rzecz dzieci i rodzin,
- Inne podmioty lokalne mogące wspierać rodzinę w jej prawidłowym funkcjonowaniu (np. parafie, świetlice środowiskowe, grupy samopomocowe).

9. Źródła finansowania

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny finansowana będzie ze środków pochodzących z:

- budżetu Gminy i Miasta Odolanów – jako podstawowego źródła finansowania działań związanych ze wspieraniem rodziny,
- budżetu państwa – w szczególności:
 - dotacji celowych na realizację zadań własnych i zleconych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
 - środków na dofinansowanie zatrudnienia asystentów rodziny oraz funkcjonowania placówek wsparcia dziennego,
- budżetu powiatu ostrowskiego – w zakresie realizacji zadań powiatowych związanych z pieczą zastępczą, we współpracy z PCPR,
- środków pozabudżetowych, w tym:
 - programów rządowych i resortowych (np. Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej),

- funduszy Unii Europejskiej,
- grantów i projektów konkursowych (np. z Samorządu Województwa, KCPU, Funduszu Sprawiedliwości).
- środków pochodzących z organizacji pozarządowych, fundacji, darczyńców oraz sponsorów, wspierających lokalne inicjatywy na rzecz dzieci i rodzin.

10. Monitoring i ewaluacja

Monitoring realizacji Programu będzie prowadzony na bieżąco przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie, który pełni funkcję głównego koordynatora działań.

Zakres monitoringu obejmuje:

- gromadzenie danych o liczbie rodzin objętych wsparciem,
- analizę skali i rodzaju udzielanej pomocy,
- ocenę efektów pracy asystentów rodziny i innych instytucji zaangażowanych w realizację Programu,
- identyfikację problemów w funkcjonowaniu systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Ewaluacja Programu będzie dokonywana w cyklach rocznych poprzez:

- ocenę stopnia realizacji celów głównych i szczegółowych,
- analizę skuteczności podejmowanych działań,
- formułowanie wniosków i rekomendacji na kolejne lata.

11. Harmonogram realizacji

Obszar działania	Zakres działań	Termin realizacji	Realizatorzy
Wspieranie rodzin biologicznych	praca asystentów rodziny, poradnictwo, warsztaty, wsparcie psychologiczne	systematycznie, przez cały okres obowiązywania Programu	MGOPS, asystenci rodziny, szkoły, poradnie
Zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej	diagnoza sytuacji rodzin, indywidualne plany pomocy, interwencje kryzysowe	systematycznie	MGOPS, PCPR, kuratorzy, sąd
Wspieranie rodzin zastępczych	szkolenia, wsparcie psychologiczne, pomoc w integracji dzieci	corocznie, wg potrzeb	PCPR, MGOPS, organizacje pozarządowe
Współpraca międzyinstytucjonalna	spotkania robocze, wymiana informacji, wspólne działania profilaktyczne	co najmniej raz na kwartał	MGOPS, szkoły, policja, sąd,
Rozwój systemu wspierania rodziny	monitoring i ewaluacja Programu, aktualizacja działań	corocznie	MGOPS, Gmina i Miasto Odolanów

12. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026 - 2028 stanowi kompleksową odpowiedź na potrzeby rodzin i dzieci przeżywających trudności w prawidłowym funkcjonowaniu. Jego celem jest wzmocnienie rodziny jako podstawowego środowiska wychowawczego, zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej oraz zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym i instytucjom współpracującym.

Realizacja Programu opiera się na współdziałaniu wielu podmiotów- Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, szkół, służby zdrowia, policji, sądu, organizacji pozarządowych i lokalnych instytucji. Dzięki temu możliwe jest prowadzenie spójnych i skutecznych działań, które odpowiadają na realne problemy społeczne występujące w gminie.

Wdrożenie Programu pozwoli nie tylko na doraźne wsparcie rodzin w kryzysie, ale również na rozwój systemowych rozwiązań sprzyjających budowaniu bezpiecznego, przyjaznego i prorodzinnego środowiska lokalnego.

UZASADNIENIE

W związku z koniecznością realizacji zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028.